

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
a articolului 34 alin. (3) din Codul contravențional
(achitarea amenzii în jumătate)
(Sesizarea nr. 5g/2018)

CHIȘINĂU
26 aprilie 2018

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 16 ianuarie 2018
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 34 alin. (3) din Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată din oficiu de către dl Ghenadie Eremciuc, judecător în cadrul Judecătoriei Bălți, în dosarul nr. 5r-570/2017, pendinte la Judecătoria Bălți.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 16 ianuarie 2018, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

3. Autorul excepției de neconstituționalitate a pretins că norma contestată contravine articolelor 6, 7, 8, 16, 20, 21, 26, 114, 115, 119, 120 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 9 februarie 2018, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

5. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

6. În ședința publică a Curții, excepția de neconstituționalitate a fost susținută de către judecătorul Ghenadie Eremciuc. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

A. Circumstanțele litigiului principal

7. Pe 26 octombrie 2017, la ora 14:30, un agent constatatator din cadrul Inspectoratului de Poliție al municipiului Bălți a întocmit în privința dnei A. Melniciuc un proces-verbal cu privire la comiterea contravenției prevăzute de articolul 263 din Codul contravențional [Desfășurarea ilegală a activității de întreprinzător]. Acesteia i-a fost aplicată o amendă în mărime de 60 de unități convenționale (echivalentul a 3000 lei). Totodată, în procesul-verbal cu privire la contravenție, agentul constatatator a menționat că dna A. Melniciuc a fost prezentă la întocmirea acestuia și că a refuzat să-l semneze.

8. În acest sens, pe 2 noiembrie 2017, Inspectoratul de Poliție Bălți a întocmit o scrisoare de expediere a procesului-verbal cu privire la comiterea contravenției către dna A. Melniciuc. Scrisoarea menționată a fost preluată de oficiul poștal pe 3 noiembrie 2017. Din declarațiile oferite de către dna A. Melniciuc în cadrul ședinței de judecată din 13 decembrie 2017 rezultă că aceasta a recepționat scrisoarea de expediere a procesului-verbal cu privire la contravenție pe 6 noiembrie 2017, fapt confirmat prin avizul de sosire, semnat la aceeași dată.

9. Pe 16 noiembrie 2017, dna A. Melniciuc a depus la Inspectoratul de Poliție Bălți o contestație împotriva procesului-verbal din 26 octombrie 2017 cu privire la comiterea contravenției, solicitând repunerea în termenul de examinare a contestației, declararea nulității procesului-verbal și încetarea procesului contravențional intentat în privința sa. În motivarea contestației, dna A. Melniciuc a indicat că procesul-verbal cu privire la comiterea unei contravenții a fost întocmit fără participarea interpretului și că agentul constatatator a refuzat să-i înmâneze o copie a procesului-verbal. Contestația a fost trimisă spre examinare Judecătoriei Bălți, pe 20 noiembrie 2017.

10. Pe 13 decembrie 2017, dna A. Melniciuc a declarat, audiată fiind la ședința de judecată, că a recepționat scrisoarea de expediere a procesului-verbal cu privire la comiterea unei contravenții pe 6 noiembrie 2017 și că a dorit să achite amenda redusă la jumătate în aceeași zi, conform articolului 34 alin. (3) din Codul contravențional. Totuși, ea a fost informată de către angajații băncii că termenul de 72 de ore de achitare a amenzii în jumătate a expirat și că, în consecință, poate achita doar suma integrală a amenzii.

11. Prin încheierea din 20 decembrie 2017, instanța de judecată a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 34 alineatul (3) din Codul contravențional și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16
Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...]”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

13. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 34
Amenda

„(1) Amenda este o sancțiune pecuniară, care se aplică în cazurile și în limitele prevăzute de prezentul cod. Amenda se stabilește în unități convenționale. O unitate convențională este egală cu 50 de lei.

[...]”

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

(2⁴) Amenda se achită de către contravenient în mod benevol în termen de 30 de zile de la data stabilirii acesteia.

(3) Contravenientul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 72 de ore **din momentul stabilirii ei**. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.

[...]”

Articolul 382

Citarea

„(1) Citarea este o acțiune procedurală prin care autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională asigură prezentarea persoanei în fața sa pentru desfășurarea normală a procesului contravențional.

(2) Citarea se face prin invitație scrisă, care se înmânează de către autoritatea competentă sau se expediază prin poștă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică, prin telefax, poștă electronică ori prin orice alt sistem de mesagerie electronică în cazul în care autoritatea dispune de mijloacele tehnice necesare pentru a dovedi că citația a fost primită.

(3) Citarea se face în așa fel ca persoana chemată să primească invitația cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte în fața autorității respective.

(4) Persoana este obligată să se prezinte la data, ora și în locul indicate în citație. În cazul imposibilității de a se prezenta, persoana este obligată să informeze organul respectiv, indicând motivul.

(5) În cazul în care nu anunță autoritatea despre imposibilitatea de a se prezenta la data, ora și în locul indicate în citație ori în cazul în care nu se prezintă nemotivat, persoana poate fi supusă amenzii judiciare, în conformitate cu art. 201 din Codul de procedură penală, sau aducerii silite.

(6) Acțiunea procedurală de citare a persoanei în timpul procesului contravențional se efectuează în conformitate cu art. 237-242 din Codul de procedură penală.

(7) Actele de procedură se comunică persoanei potrivit regulilor de citare.”

Articolul 443

Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție

„[...]”

(6) Faptul absenței persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional ori al refuzului acesteia de a semna procesul-verbal se consemnează în procesul-verbal și se certifică prin semnătura cel puțin a unui martor, indicându-se și datele de identitate ale acestuia.

[...]

(11) În cazul deciziei de sancționare, partea rezolutivă a procesului-verbal va cuprinde și date privind informarea persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional despre dreptul de a plăti jumătate din amendă dacă amenda este plătită în cel mult 72 de ore de la stabilirea ei. În cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional recunoaște săvârșirea contravenției și acceptă sancțiunea stabilită în procesul-verbal de către agentul constatator, procesul-verbal cu privire la contravenție constituie actul de decizie asupra cauzei contravenționale. Faptul recunoașterii contravenției și al acceptării sancțiunii stabilite de către agentul constatator se consemnează în procesul-verbal cu privire la contravenție.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

[...]

(13) Copia de pe procesul-verbal se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și victimei la cerere. În cazul procesului-verbal încheiat în absența persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, copia de pe procesul-verbal se înmânează în modul prevăzut la art. 382 alin. (6).

[...]”

Articolul 447¹
Examinarea cauzei contravenționale
de către autoritatea competentă

„[...]

(2) După examinarea cauzei contravenționale, autoritatea competentă (persoana abilitată să examineze cauza) emite decizia asupra cauzei. Decizia comisiei administrative asupra cauzei contravenționale se adoptă sub formă de hotărâre.

(3) Decizia trebuie să conțină:

[...]

8) în cazul sancționării, mențiunea privind informarea contravenientului despre dreptul de a plăti jumătate din cuantumul amenzii, dacă plata este efectuată în cel mult 72 de ore de la stabilirea amenzii;

[...]

(8) În termen de cel mult 3 zile de la data emiterii deciziei, copiile de pe aceasta se remit părților care nu au fost prezente la examinarea cauzei contravenționale și, la cerere, celor prezente, faptul expedierii consemnându-se în dosar.”

Articolul 448
Contestația împotriva deciziei agentului constator
asupra cauzei contravenționale

„(1) Contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale stabilite de prezentul cod, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale. Termenul de contestare a deciziei agentului constator este de 15 zile de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă în condițiile art. 447¹ alin. (8).

(2) În cazul omiterii termenului prevăzut la alin. (1) din motive întemeiate, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația.

[...]”

14. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016 pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciilor poștale sunt următoarele:

„[...]

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

2. În sensul prezentelor Reguli se definesc următoarele noțiuni:

[...]

aviz de sosire – formular prin care destinatarul trimiterii poștale este invitat să se prezinte la oficiul poștal pentru a o ridica;

[...]

9. Trimiterile poștale se împart în următoarele categorii:

1) Scrisori. Scrisorile trebuie să fie puse în plicuri dreptunghiulare. Partea cu adresă a scrisorii este rezervată pentru adresă, francare, mențiuni de serviciu sau etichete. Se recomandă adăugarea mențiunii „Scrisoare” (*Lettre*) pe partea cu adresă a scrisorilor care din cauza volumului pot fi confundate cu trimiterile francate cu o taxă redusă. Scrisorile se împart în simple, recomandate și cu valoare declarată.

[...]

75. Trimiterile poștale sosite în oficiile poștale se distribuie destinatarului la domiciliu (sediul persoanei juridice) sau se înmânează la ghișeul oficiului poștal în aceeași zi, dar nu mai târziu de a doua zi de la sosire.

[...]”

ÎN DREPT

15. Din conținutul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta are în vedere momentul din care începe să curgă termenul de 72 de ore în al cărui interval contravenientul poate achita jumătate din amenda stabilită.

A. ADMISIBILITATEA

16. În Decizia sa din 9 februarie 2018, Curtea a constatat respectarea condițiilor de admisibilitate a unei excepții de neconstituționalitate.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ține de competența Curții Constituționale. Așadar, Curtea are competența de a verifica constituționalitatea normei contestate.

18. Excepția a fost ridicată din oficiu de către judecătorul Ghenadie Eremciuc, în dosarul nr. 5r-570/2017, aflat pe rolul Judecătorei Bălți. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost formulată de către un subiect abilitat cu această competență.

19. Curtea a observat că, deși se solicită controlul constituționalității articolului 34 alin. (3) din Codul contravențional în integralitatea sa, în motivarea sesizării autorul face referire doar la textul „din momentul stabilirii ei”, de la teza I a normei contestate.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

20. Curtea acceptă argumentele autorului excepției de neconstituționalitate, potrivit cărora textul „din momentul stabilirii ei” este aplicabil la soluționarea cauzei.

21. Curtea reține că prevederile contestate nu au făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate.

22. Curtea mai observă că autorul excepției a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 6, 7, 8, 16, 20, 21, 26, 114, 115, 119, 120 din Constituție.

23. Pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea nu este constrânsă, la examinarea constituționalității unui text de lege, să analizeze dispozițiile criticate prin prisma normelor constituționale invocate de către autorul excepției, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate (a se vedea, *mutatis mutandis*, practica Curții Europene a Drepturilor Omului din *Aksu v. Turcia*, [MC], 15 martie 2012, § 43, și *Döner și alții v. Turcia*, 7 martie 2017, § 79).

24. Sub acest aspect, Curtea observă că reducerea la jumătate a cuantumului amenzii în cazul achitării acesteia în intervalul de timp specificat de textul de lege criticat poate avea consecințe pentru dreptul de proprietate al contravenientului, garantat de articolul 46 din Constituție. În general, amenzile cu caracter administrativ reprezintă ingerințe în dreptul de proprietate (a se vedea *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 23). Amenzile reduse la jumătate constituie sume de bani mai mici pe care le plătesc contravenienții dispuși să o facă și, prin urmare, ele afectează mai puțin dreptul de proprietate.

25. De asemenea, pentru soluționarea prezentei excepții de neconstituționalitate pot avea relevanță și dispozițiile articolului 16 din Constituție privind egalitatea în fața legii a cetățenilor, pentru că dreptul de a achita jumătate din amenda stabilită este reglementat în mod diferit în legea contravențională, în comparație cu legea penală. Problema tratamentului diferențiat poate fi pusă și atunci când, în unele cazuri, persoanele reușesc să-și plătească amenzile pentru că serviciile poștale nu au întârziat cu livrarea copiei procesului-verbal cu privire la comiterea contravenției, în comparație cu alte cazuri când persoanele nu reușesc să-și plătească amenzile din cauza livrărilor întârziate.

26. Cu privire la celelalte norme constituționale invocate de către autorul excepției de neconstituționalitate, Curtea nu consideră că acestea sunt relevante pentru soluționarea prezentei cauze. Așadar, pentru a elucida aspectele abordate în excepție, Curtea va opera cu prevederile articolului 46 coroborate cu cele ale articolului 16 din Constituție.

27. Prin urmare, Curtea apreciază că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și că nu există niciun alt motiv de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 46 COROBORAT CU ARTICOLUL 16
DIN CONSTITUȚIE

1. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

28. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că, potrivit dispozițiilor contestate, termenul de achitare a amenzii în jumătate începe să curgă din momentul stabilirii acesteia. În consecință, contravenientul este lipsit de dreptul de a achita amenda în termenul stabilit dacă decizia de sancționare a acestuia este adoptată în lipsă și îi este adusă la cunoștință prin intermediul oficiului poștal. Astfel, autorul excepției susține că dispozițiile contestate nu-i permit contravenientului să-și realizeze dreptul de a achita jumătate din amenda stabilită, deoarece termenul de cel mult 72 de ore de achitare a amenzii în jumătate expiră din motive care nu-i pot fi imputate.

2. Argumentele autorităților

29. În opinia sa scrisă, Parlamentul a susținut că, prin dispozițiile contestate, legea contravențională acordă contravenientului o facilitate substanțială, care are drept scop realizarea scopului sancțiunii contravenționale. Totodată, făcând referire la procedura de informare a contravenientului în cazul în care decizia agentului constatator a fost emisă în lipsa acestuia [art. 448 alin. (1) teza I], Parlamentul menționează că termenul de 72 de ore stabilit pentru plata amenzii în jumătate începe să curgă din momentul informării contravenientului.

30. De asemenea, în ședința publică a Curții, reprezentantul Parlamentului a susținut că nu poate fi reținută existența unui tratament diferențiat, contrar art. 16 din Constituție, prin faptul că dreptul de a achita jumătate din amenda stabilită are o reglementare diferită în legea contravențională în comparație cu legea penală, deoarece scopul legii contravenționale este diferit de cel al legii penale.

31. În opinia Președintelui Republicii Moldova se menționează că contravenientul are dreptul de a achita jumătate din amenda stabilită în intervalul de timp de cel mult 72 de ore din momentul stabilirii amenzii și că acest drept poate fi realizat doar de la informarea contravenientului, prin înmânarea procesului-verbal cu privire la contravenție, despre sancțiunea aplicată. Astfel, Președintele Republicii Moldova susține că termenul de cel mult 72 de ore de achitare a amenzii în jumătate va fi depășit cu siguranță în cazul examinării contravențiilor în lipsa contravenientului, deoarece regulile de citare, stabilite de articolele 237-242 din Codul de procedură penală, aplicabile și pentru trimiterea proceselor-verbale cu privire la contravenție, nu prevăd termene restrânse (ore, zile) de înmânare.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

32. În acest sens, Președintele Republicii Moldova consideră că textul „din momentul stabilirii ei” de la articolul 34 alin. (3) din Codul contravențional discriminează persoanele care primesc cu întârziere copia procesului-verbal cu privire la comiterea unei contravenții prin intermediul serviciilor poștale, fiindu-le afectat dreptul de a beneficia de plata la jumătate a cuantumului amenzii, în comparație cu persoanele care primesc în timp util copia procesului-verbal și pot achita jumătate de amendă în termenul stabilit, contrar principiului egalității în drepturi, garantat de articolul 16 din Constituție.

33. În opinia prezentată de către Guvern se menționează că dispozițiile contestate simplifică procesul contravențional și reduc, în mod implicit, cheltuielile procesuale. Totodată, sumele încasate din aceste amenzi ajung în termen restrâns în bugetul de stat. În ședința publică a Curții, reprezentantul Guvernului a menționat că termenul de 72 de ore stabilit pentru plata amenzii în jumătate începe să curgă din momentul informării contravenientului, făcând referire la procedura de informare a contravenientului în cazul în care decizia agentului constatator a fost emisă în lipsa acestuia [articolul 448 alin. (1) teza I din Codul contravențional].

34. De asemenea, Guvernul susține că a elaborat un proiect amplu de modificare a Codului contravențional, care prevede și modificarea dispozițiilor contestate. Astfel, prin modificările propuse contravenientul va putea achita jumătate din amenda stabilită în cazul achitării amenzii în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale.

3. Aprecierea Curții

35. Curtea menționează că orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie să respecte principiul proporționalității, stabilit de articolul 54 din Constituție. De asemenea, potrivit articolului 16 din Legea fundamentală, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Principiul egalității cetățenilor în fața legii presupune ca legile să instituie un tratament egal pentru situații identice din perspectiva scopului urmărit. Totodată, principiul egalității impune soluții diferite pentru situații diferite.

36. Așadar, pentru soluționarea prezentei excepții de neconstituționalitate, Curtea trebuie să examineze, mai întâi, dacă dispozițiile contestate sunt „prevăzute de lege”, dacă sunt necesare pentru realizarea scopurilor legitime prevăzute de articolul 54 alin. (2) din Constituție și dacă sunt proporționale cu situația care le-a determinat.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

(1) Despre posibilitatea exercitării efective a dreptului de a achita jumătate din amenda contravențională stabilită

a) Cu privire la respectarea standardului calității legii

37. Curtea observă că dispozițiile articolului 34 alin. (1) din Codul contravențional stabilesc că amenda reprezintă o sancțiune pecuniară, care se aplică în cazurile și în limitele prevăzute de Cod. Amenda se stabilește în unități convenționale. O unitate convențională este egală cu 50 de lei.

38. De asemenea, Curtea constată că, în conformitate cu prevederile articolului 34 alin. (2⁴) din Cod, amenda trebuie achitată de către contravenient de bunăvoie, în termen de 30 de zile de la data stabilirii acesteia. Dispozițiile alin. (3) din același articol prevăd că contravenientul poate achita doar jumătate din amenda stabilită în cel mult 72 de ore din momentul stabilirii ei. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată în totalitate.

39. Curtea notează că textul „din momentul stabilirii ei” din articolul 34 alin. (3) din Codul contravențional stabilește o singură modalitate de calcul al momentului de când începe să curgă termenul de achitare a amenzii în jumătate. Așadar, prin textul „din momentul stabilirii ei”, legislatorul are în vedere începutul curgerii termenului de 72 de ore pentru achitarea amenzii în jumătate, care echivalează cu întocmirea procesului-verbal cu privire la comiterea unei contravenții, cu emiterea deciziei privind cauza contravențională sau, după caz, cu pronunțarea unei hotărâri judecătorești. Prin urmare, Curtea constată că textul legal criticat corespunde cu standardele calității legii. Din acest motiv, ea va trece, în continuare, la analiza scopului legitim urmărit prin această măsură legislativă.

b) Cu privire la scopul legitim urmărit

40. Curtea reține că stabilirea faptelor care constituie contravenții, a sancțiunilor aplicabile, a modalităților de executare a acestora, precum și a eventualelor facilități pentru plata amenzii reprezintă o alegere de politică publică.

41. Curtea observă că scopurile urmărite prin instituirea posibilității de a plăti amenda în jumătate constau în (a) reducerea ingerinței în exercițiul dreptului la proprietate al persoanei amendate, având în vedere că plata în jumătate a amenzii nu echivalează cu plata integrală a acesteia (acest scop figurează în Nota informativă la norma legală contestată), și în (b) stimularea persoanelor amendate, care își exprimă acordul față de constatarea faptei, de a plăti amenda aplicată în termenul stabilit, pentru a evita eventualele cheltuieli de punere în executare a acesteia, în cazul neplătii ei.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

42. Cele două scopuri urmărite de prevederile legale contestate pot fi subsumate scopului legitim general al asigurării ordinii publice, stabilit de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

c) Cu privire la existența unei legături raționale între măsura legală contestată și scopul legitim urmărit

43. Curtea constată că dreptul de a achita jumătate din amenda stabilită în termen de 72 de ore din momentul stabilirii acesteia reprezintă o facilitate semnificativă pentru dreptul de proprietate al contravenientului, în comparație cu plata amenzii integrale, în mod benevol, în termen de 30 de zile de la data stabilirii acesteia [articolul 34 alin. (2⁴) din Codul contravențional]. În cazul aplicării amenzii ca sancțiune contravențională, atât cerințele referitoare la conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție [articolul 443 alin. (11)], cât și cele ale deciziei privind cauza contravențională [articolul 447¹ alin. (3) pct. 8)] impun informarea contravenientului despre dreptul său de a plăti jumătate din cuantumul amenzii, dacă plata este efectuată în cel mult 72 de ore de la stabilirea amenzii.

44. Curtea reține că dispozițiile contestate raportează momentul nașterii dreptului contravenientului de a achita jumătate din cuantumul amenzii la momentul stabilirii amenzii, însă, pentru exercitarea efectivă a acestui drept, un factor determinant îl reprezintă informarea contravenientului, care are loc, de regulă, prin înmânarea unei copii a procesului-verbal cu privire la comiterea contravenției sau a deciziei privind cauza contravențională. Totuși, până la informarea contravenientului despre adoptarea unei decizii de către agentul constatatator și despre apariția dreptului de a achita jumătate din amenda stabilită, se poate vorbi doar despre un drept ale cărui efecte concrete contravenientul nu le cunoaște și, prin urmare, nu are cum să-l exercite.

45. Curtea constată că informarea persoanei despre întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție are loc în conformitate cu dispozițiile articolului 443 alin. (13) din Codul contravențional. Astfel, în cazul în care procesul-verbal cu privire la contravenție este încheiat în prezența persoanei, prevederile tezei I stabilesc că copia de pe procesul-verbal se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, precum și victimei, la cerere. Totodată, potrivit tezei a II-a din același articol, în cazul încheierii procesului-verbal în absența persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, o copie a acestuia se înmânează în modul prevăzut la articolul 382 alin. (6) din Cod.

46. Curtea observă că în anumite cazuri procesul-verbal cu privire la comiterea unei contravenții se întocmește în prezența persoanei, iar în altele procesul-verbal se întocmește în lipsa contravenienților.

47. Curtea notează că modalitatea și termenul de înmânare a trimerilor poștale sunt reglementate prin Hotărârea Guvernului nr. 1457 din 30

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

decembrie 2016 pentru aprobarea Regulilor privind prestarea serviciilor poștale. Astfel, în conformitate cu prevederile punctului 75 din Hotărârea Guvernului nr. 1457 din 30 decembrie 2016, trimiterile poștale sosite în oficiile poștale i se trimit destinatarului la domiciliu (sau la sediul persoanei juridice) sau i se înmânează la ghișeul oficiului poștal în aceeași zi, dar nu mai târziu de a doua zi de la sosire.

48. Analizând dispozițiile contestate și cele referitoare la termenul de înmânare a trimiterilor poștale, Curtea reține că, în cazul livrării copiei procesului-verbal prin intermediul oficiului poștal, termenul de 72 de ore stabilit pentru exercitarea dreptului contravenientului de a achita jumătate din amenda stabilită poate fi *diminuat*, din cauza expedierii prin poștă, sau chiar *epuizat*, în cazul unor întârzieri. În acest sens, Curtea menționează că posibilitatea de a achita jumătate din amenda stabilită reprezintă un drept al contravenientului acordat prin lege, fiind conceput pentru realizarea scopului legitim general al asigurării ordinii publice. Termenul de 72 de ore stabilit de dispozițiile contestate nu poate fi utilizat contrar scopului pentru care a fost instituit.

49. Pentru a fi realizat acest scop, expedierea copiei procesului-verbal cu privire la contravenție trebuie efectuată astfel încât dreptul contravenientului de a achita jumătate din amenda stabilită în termen de 72 de ore să poată fi exercitat în mod efectiv și în totalitatea sa.

50. Așadar, având în vedere categoria persoanelor informate prin poștă despre existența unui proces-verbal privind comiterea unei contravenții, Curtea observă că măsura legală contestată poate conduce la diminuarea sau chiar la epuizarea termenului de 72 de ore pentru realizarea dreptului de a achita jumătate din amenda stabilită. Prin urmare, această măsură legală nu operează pentru realizarea scopului legitim care stă la baza ei.

51. Această concluzie poate scuti Curtea să-și continue analiza privind posibilitatea exercitării efective a dreptului de a achita jumătate din amenda contravențională stabilită, ea fiind suficientă pentru o concluzie referitoare la neconstituționalitatea măsurii legale contestate. Totuși, Curtea își va consolida raționamentele prin evaluarea caracterului justificat al tratamentului diferențiat al persoanelor amendate doar în baza Codului contravențional, precum și al celor amendate în baza Codului contravențional, în comparație cu cele amendate în baza Codului penal.

(2) Despre caracterul justificat al tratamentului diferențiat al unor persoane amendate, permis de Codul contravențional

52. Curtea observă că persoanele amendate în baza Codului contravențional, care primesc în timp util, prin intermediul serviciilor poștale, copia procesului-verbal de comitere a unei contravenții, pot achita jumătate din amendă, pentru că își pot realiza în mod efectiv acest drept în cele 72 de ore de la emiterea actului constatator. Spre deosebire de această categorie de persoane, persoanele care primesc copia procesului-verbal prin

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

intermediul serviciilor poștale cu întârziere, astfel încât să nu-și poată realiza în mod efectiv dreptul de a plăti amenda în jumătate, sunt tratate în mod diferit din motive neimputabile lor.

53. Din perspectiva articolului 16 din Constituție, acest tratament diferențiat nu este unul justificat în mod obiectiv și rezonabil.

(3) Despre caracterul justificat al tratamentului diferențiat al unor persoane amendate în baza Codului contravențional, în comparație cu unele persoane amendate în baza Codului penal

54. Curtea notează că posibilitatea de a achita jumătate din amenda stabilită este reglementată și de Codul penal, articolul 64 alin. (3¹) al acestuia stabilind că în cazul infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave condamnatul poate achita jumătate din amenda stabilită în cel mult 72 de ore din momentul în care hotărârea devine executorie. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.

55. Totodată, Curtea subliniază că legea contravențională conține prevederi care pot avea un caracter penal, în sensul autonom al Convenției Europene (HCC nr. 10 din 10 mai 2016, § 47). Totuși, legislatorul a stabilit „standarde duble” de protecție în cazul exercitării dreptului de a achita jumătate din amenda stabilită în cazul contraveniențelor. Standardul de protecție oferit de legea contravențională denotă un grad mai redus în comparație cu cel oferit de legea penală. Însă Curtea Europeană a reținut în jurisprudența sa că, deși statele au posibilitatea să nu sancționeze unele infracțiuni sau le pot pedepsi pe cale contravențională și nu pe cale penală, autorii conduitelor considerate contrare legii nu trebuie să se afle într-o situație defavorabilă din cauză că regimul juridic aplicabil în materie contravențională este diferit de cel aplicabil în materie penală (hotărârea *Anghel v. România*, 4 octombrie 2007, § 67).

56. Din perspectiva articolului 16 din Constituție, Curtea observă, din nou, că acest tratament diferențiat nu este unul justificat în mod obiectiv și rezonabil.

(4) Despre existența unor garanții care ar compensa deficiențele menționate în exercitarea dreptului de a plăti amenda contravențională în jumătate

57. Pentru a aprecia dacă dispozițiile contestate îi garantează contravenientului posibilitatea de a-și exercita în mod efectiv dreptul de a achita jumătate din amenda stabilită, Curtea va examina dacă legislația oferă suficiente garanții care ar compensa deficiențele ce decurg din exercitarea efectivă a dreptului acordat prin lege, în procedura parcursă în fața autorităților judiciare.

58. Astfel, Curtea constată că organul legislativ a reglementat la articolul 448 alin. (2) din Codul contravențional repunerea în termen pentru situații

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

când părțile se află în imposibilitatea de a-și realiza drepturile în termenele stabilite de lege. Pentru a beneficia de repunerea în termen, partea trebuie să dovedească, în primul rând, existența unor împrejurări-obstacol mai presus de voința sa și, în al doilea rând, apariția acestor împrejurări în interiorul termenului legal.

59. În acest sens, Curtea observă că, deși repunerea în termen poate fi cerută pentru motive întemeiate, Codul contravențional nu prevede posibilitatea acestei practici atunci când termenul stabilit pentru achitarea amenzii în jumătate a expirat din motive care nu îi pot fi imputate contravenientului. De fapt, dispozițiile articolului 448 alin. (2) din Codul contravențional stabilesc că repunerea în termen poate fi aplicată doar în cazul omiterii termenului de contestare a deciziei agentului constatator, nu și în alte situații.

60. Prin urmare, având în vedere cele menționate *supra*, Curtea reține că prevederile legale nu oferă un mecanism care ar permite remedierea suficientă a obstacolelor ce decurg din exercitarea efectivă de către contravenient a dreptului său de a achita jumătate din amenda stabilită, citit prin prisma dreptului său de proprietate.

61. Așadar, Curtea reține că în cazul în care decizia de sancționare a contravenientului este adoptată în lipsa acestuia și îi este adusă la cunoștință cu întârziere prin intermediul oficiului poștal dreptul contravenientului de a achita jumătate din amenda stabilită poartă un caracter iluzoriu. Faptul că măsura legală contestată permite o asemenea situație prin prevederea expresă, potrivit căreia termenul de 72 de ore începe să curgă din momentul emiterii actului de aplicare a amenzii, demonstrează o desconsiderare a scopului legitim urmărit. În consecință, este încălcat dreptul de proprietate al contravenienților în discuție.

62. Totodată, Curtea notează că aceeași lege contravențională permite un tratament diferențiat nejustificat în mod obiectiv și rezonabil în cazul contravenienților amendați, prin încălcarea articolului 16 din Constituție. Și reglementarea diferită față de legea penală a dreptului de a achita jumătate din amenda stabilită, așa cum a precizat Curtea la § 54 *supra*, contravine principiului egalității cetățenilor în fața legii.

63. Prin urmare, până la modificarea legii de către Parlament, termenul de 72 de ore de achitare a amenzii în jumătate va curge din momentul stabilirii acesteia ori, după caz, din momentul informării contravenientului. Această soluție nu împiedică Parlamentul să reglementeze o altă modalitate de calculare a termenului de achitare a amenzii în jumătate, cu condiția respectării considerentelor expuse în prezenta hotărâre.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și e), și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 34 ALIN. (3) DIN CODUL CONTRAVENȚIONAL
(ACHITAREA AMENZII ÎN JUMĂTATE)

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite în parte excepția de neconstituționalitate ridicată de către dl Ghenadie Eremciuc, judecător în cadrul Judecătoria Bălți, în dosarul nr. 5r-570/2017, pendinte la Judecătoria Bălți.*

2. *Se declară neconstituțional textul „din momentul stabilirii ei” de la teza I a articolului 34 alin. (3) din Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008.*

3. *Până la modificarea legii de către Parlament, termenul de 72 de ore de achitare a amenzii în jumătate va curge din momentul în care contravenientului i se aduce la cunoștință actul cu privire la stabilirea amenzii.*

4. *Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.*

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 26 aprilie 2018
HCC nr. 7
Dosarul nr. 5g/2018*